

Simon Hammelburg

Het voorgesprek

ROMAN

Uitgeverij Aspekt

1.

Nederland telt vele onbekende grootheden. Journalisten, cineasten, componisten en auteurs. Onbekend omdat zij onzichtbaar willen blijven. Hun werk wordt in binnen- en buitenland gewaardeerd. Zij zijn wars van publiciteit. Hen zul je niet aantreffen in een panel van een televisiequiz, een talentenjacht of een spelprogramma. Zij gaan niet naar borrels of galafeesten. Ze staan nooit in 'de bladen', je vindt ze niet op Facebook of in een journalistencafé.

Eén van hen is journalist Tonko Sluyter. Hij werkt voor de Nederlandse televisie, maar bijna niemand heeft hem ooit in beeld gezien. Ook niet bij interviews. De Haagse politiek en andere dagelijkse beslommeringen laat hij graag over aan degenen die staan te dringen. Tonko bezoekt uitzonderlijke kunstexposities en weet op bescheiden wijze door te dringen tot de groten der aarde. Je hoort hem daar niet over opscheppen. Hij heeft het niet over de villa's van zijn gesprekspartners, koketteert niet met zijn fenomenale talenkennis. De kijker krijgt een inhoudelijk goed gesprek te zien, waarin doorgaans weinig is gemonteerd. Vaak met humor. Hij ontlokte gewaagde uitlatingen aan grote auteurs, filosofen en voerde gesprekken met Itzhak Perlman, Mick Jagger en Ringo Starr. Steeds slaagde Sluyter erin om gedurende zo'n gesprek de diepte in te gaan, zelfs toen de voormalige Beatles-drummer

behoorlijk humeurig in een ontwenningsskliniek verbleef. Na enige nurksheid stelde de muzikant zich ineens kwetsbaar op en legde uit waarom iemand drogerende middelen en alcohol gaat gebruiken. Een psychologisch kunststukje in simpele be-
wordingen.

Tonko Sluyter maakte een onthullende documentaire over wat er zoal van gedeporteerde Joden was geroofd, gedurende de bezettingsjaren en daarna. Na het tumult hierover bleef hij in de luwte en vertrok met zijn vriendin Helen naar de Belgische Ardennen. Samen maakten zij stevige boswandelingen langs de rotsachtige bergbeekjes.

Nu zat Tonko Sluyter wat ongemakkelijk in een vliegtuig naar Zuid-Spanje, op weg naar een redelijk anonieme cineast die zijn jacht in de buurt van Marbella had aangemeerd.

In Nederland bezat de man een klein flatje waar hij zijn apparatuur kon stallen. Het geld dat hij verdiende met grote, buitenlandse filmproducties en begrotelijke reclamefilms besteedde hij aan een mooie boot en snelle auto's. Een vaste vriendin duldde hij niet om zich heen. Hij hield van een solitair leven met af en toe eens 'een leuke meid', die de deur weer werd gewezen zodra zij te nadrukkelijk aanwezig begon te worden. Dat moment kwam in de ogen van cineast Floris meestal snel. Hij wees wel eens op zijn jacht en stelde dan: "Kijk, hier ligt het equivalent van een vrouw; drie kinderen, een torenhoge hypotheek en een doorzonwoning."

Floris had zelf ook journalist kunnen zijn. Hij beschikte over een enorme collectie waardevolle contacten, ving vaak belangrijke nieuwtjes op, maar gaf die stevast door aan Tonko Sluyter. Zelf bleef hij liever achter de camera en uit het zicht van de dienst die vroeger ‘blauwe enveloppen’ verstuurde. Betalen oké, maar geen gezeur en Floris wilde zeker niet lastiggevallen worden. Hij wilde rust, afgewisseld met keihard werken. Geen geëmmer aan zijn hoofd.

Hij had Tonko Sluyter laten weten dat hij een paar grote onderwerpen op het oog had. Wereldnieuws. Verder wilde hij telefonisch weinig kwijt. Alleen dat twee van die onderwerpen over sport gingen. Als Tonko ergens de pest aan had waren het de sportwereld en sportjournalisten. Het interesseerde hem – kort gezegd – geen fluit. Wanneer er voetbal op de televisie was, of wielervedstrijden, ging Tonko lekker in het Amsterdamse Bos wandelen want daar was het rustig. Meestal in zijn eentje.

Na aankomst op het vliegveld van Malaga reed Tonko naar zijn geliefde hotel El Fuerte in Marbella. De kamers boden uitzicht op de Middellandse Zee, vanuit het hotel liep je zo de leuke straatjes van Marbella in, en de bediening was er persoonlijk en uitstekend. Aan de zeezijde een zwembad dat omgeven was door een park met terras, waar eenvoudige maaltijden werden geserveerd. Bovendien was het op loopafstand van de haven waar Floris zijn boot had aangemeerd. Floris had geen zin om zijn schip te verlaten. Hij ontving Tonko Sluyter met alle egards. Floris zat met een pilsje, in de schaduw, op het achterdek van zijn boot te lezen. Hij hielp Tonko aan boord en schonk hem een

glas goede, gekoelde wijn. Meteen was het alsof een gesprek, dat ooit was verwaterd, geanimeerd werd voortgezet. Zoals altijd werd er veel gelachen. Er was ook een serieuze ondertoon. Floris vertelde dat hij tot over zijn oren in het werk zat maar er even uit moest.

“Ik ben moe,” vertrouwde hij Tonko toe. “Die klussen lijken steeds zwaarder te worden. Ik kom iedere keer gesloopt terug. Die steadicam waarmee ik film is behoorlijk zwaar.”

“Bezoek jij wel eens een witte jas?” vroeg Tonko. “Misschien ben je ziek of worden we gewoon een dagje ouder en minder fit?”

“Nee,” antwoordde Floris. “Als je daaraan begint is het eind zoek. Scannetje zus, ultrasound zo, buisjes met bloed die worden afgenomen. Er wordt altijd wel iets gevonden waardoor je maanden in talloze wachtkamers zit voor iets dat achteraf niets bleek te zijn. Artsen zijn net advocaten. Je weet wel wanneer je er voor het eerst naartoe gaat, maar nooit hoe lang het gaat duren en hoeveel het uiteindelijk gaat kosten. Daar heb ik geen zin in. Straks komt Michelle voor mij koken. Heerlijk. Dom en blond. Als ik het wil blijft ze slapen. Ziekenhuizen zijn niets voor mij.”

Tonko wist dat het zinloos was om hier een discussie over te beginnen.

“Michelle is niet zo dom als ik beweerde,” vervolgde Floris. “Ze werkt voor CBS News. Ze is op pad gestuurd om bewijzen te verzamelen voor twee gigantische verhalen. Die heeft zij nu bemachtigd. Kopieën van officiële documenten. Ik heb ze hier in mijn kluisje liggen. Eén absolute voorwaarde: je hebt deze

informatie niet van mij. Anders ontken ik dat wij elkaar ooit hebben ontmoet.”

“Zeur niet zo,” interrumpeerde Tonko.

“Waar gaat het over?”

“Jouw favorieten. Sport. Bof jij even? Met het eerste verhaal moet je snel zijn, het andere loopt al even, maar de impact wordt groot.”

“Wat is het eerste wereldnieuws?” informeerde Tonko enigszins badinerend. Het werd even pijnlijk stil.

Floris leek niet geamuseerd, maar herstelde zich snel. “Wielrennen,” zei hij.

“Ach man, doe mij een lol,” reageerde Tonko. “Heeft er iemand drogerende middelen gebruikt? Dat altijd en eeuwige gezeur...”

Nu viel Floris hem met strenge stem in de rede. “Ze zijn bijna allemaal aan de dope,” zei hij met enige stemverheffing. “Maar dit gaat over Lance Armstrong. Er zit een professionele organisatie achter. ’s Avonds krijgt hij in zijn hotel bloedtransfusies en alles dat maar nodig wordt geacht om hem weer op te peppen. Er is een speciaal dopingteam met artsen en verpleegkundigen. Als je dit publiek maakt is hij al zijn bekertjes van de Tour de France kwijt en zul je zien dat er nog tientallen renners en teams door de mand vallen. Het gebeurt al op kleine schaal. De schlemielen lopen het eerst tegen de lamp, de grote held wordt afgeschermd. Ik denk niet dat de Rabobank er blij mee zal zijn. Het is een miljoenenhandel geworden, dat fietsen. Armstrong klapwiekt van de dope, maar wordt niet gepakt. Ra, ra, hoe kan dat? Maar, als je wat wilt doen moet je nu in actie komen. Eerdaags komt Mart Smeets weer met een nieuw boek, *The Lance Factor*. Dan gelooft niemand jou meer. Zet die trein in werking maar pak

het handig aan, want anders word je gevierendeeld. En wees je er goed van bewust dat je niemand kunt vertrouwen.”

Deze laatste zin is Tonko Sluyter nog lang bijgebleven. Floris had hem de bewijsstukken uit zijn kluisje meegegeven. Die logen er niet om. Er waren tientallen getuigenverklaringen, ook van artsen en hun assistenten, die ervoor hadden gezorgd dat Armstrong en andere renners door een professioneel team werden omringd om de kluit te belazeren.

Het vervelende was dat hij dit nieuws niet met de voltallige redactie kon delen. Binnen de kortste keren zou iedereen erover praten en in het wilde weg gaan bellen. Weg primeur. Een van de weinigen in wie hij wel vertrouwen had werkte bij Studio Sport. Hij gokte erop dat het verhaal tussen hen zou blijven en belde de sportpresentator, die hij vrij lang kende – op het vriendschappelijke af.

Deze luisterde aandachtig naar Tonko's telefonisch relaas. “Ik zit hiermee in mijn maag,” reageerde hij met een zucht. “Als ik het hier op de redactie ga bespreken ontketen ik een debat en gaat iedereen – zoals jij zelf al aangeeft – in het wilde weg zitten bellen om een definitieve bevestiging te krijgen. Dat wordt niets. Bovendien is mijn programma eigenlijk gericht op de droge actualiteit. Verslagen, een beetje gebabbel in de rust van een voetbalwedstrijd. Dit is eigenlijk iets voor de avondpraatprogramma's. Maar, die houden meer van schandaaltjes. Er moet iets mee aan de hand zijn. Een flutboek over Joran van der Sloot, of societyadvocaten

die het aan de stok krijgen met Peter R. de Vries. Het liefst met Freek de Jonge, want die krijgt met iedereen bonje. Zal ik zonder in detail te treden en jouw naam te noemen eens voorzichtig polsen bij zo'n eindredacteur? Mijn aarzeling komt voort uit het feit dat zij het journalistiek gezien niet kunnen behappen. Ik ken wel wielrenners die het kunnen beamen, maar dat zullen ze nooit voor de camera doen. Lastig om dit aan te pakken. Je moet wel verdomd goede contacten hebben. Dat blijkt ook wel, anders waren de Amerikaanse nieuwszenders er al lang mee aan de haal gegaan. Klaarblijkelijk is hun verhaal nog niet waterdicht en daar staat in hun land figuurlijk de doodstraf op. Heb jij zelf enig idee?"

"Nee," gaf Tonko toe. "Ik heb totaal geen contacten binnen de sportwereld. Behalve Willem van Hanegem. Daar wandel ik wel eens mee op Texel, maar Willem weet hier natuurlijk niets van en bovendien weet driekwart van de kijkers niet eens meer wie De Kromme is."

"Laat mij er maar eens even rustig over nadenken en misschien een subtiel balletje opgooien," sprak de sportcommentator tegen Tonko. Deze besloot in zijn hotel te blijven, om op zijn balkon van het uitzicht op zee te genieten.

Hij ontdekte dat hij op zijn kamer Nederlandse televisie kon kijken. Misschien zou dat hem op ideeën brengen. Hij zat in Nederland zelden meer voor de buis.

Vroeg in de avond belde Floris vanaf zijn boot. "Zet goddomme de televisie aan, zak tabak," schreeuwde hij tegen een verbouwereerde Tonko, die meteen naar

de NPO zapte. Daar zat hij. In het vroege praatprogramma van de NPO. De overjarige sportverslaggever Smeets. Hij had de pest in. Dat was duidelijk te zien en horen.

De blonde presentator had hem gevraagd of er in de Tour de France, op hoog niveau, bij voorbeeld door Lance Armstrong doping werd gebruikt.

“Hoe kom je erbij?” Smeets’ stem sloeg bijna over. “Wat een erbarmelijke onzin. Ik rijd al veertig jaar, wat zeg ik, vijfenveertig jaar mee. Het komt voor, maar Armstrong? Dit is werkelijk prutjournalistiek van zo’n moderne puistenkop die alles alleen maar van een autocue kan lezen. Door Bob Spaak was hij indertijd meteen de laan uitgestuurd. Waar heb je die wartaal vandaan?”

“Uit een uitermate betrouwbare bron,” antwoordde de duidelijk geïntimideerde presentator.

“Noem die dan eens,” daagde Smeets uit. “Of is het weer zoiets als die zogenaamde bekentenis van Joran van der Sloot, waar jouw vriendje, neprechercheur, misdadjournalist en zakkenvuller De Vries ons steeds mee besodemietert?”

De Vries, die eerder ook aan tafel was uitgenodigd maar nog in het publiek zat veerde als door een wesp gestoken op. “Wat bent u toch een misselijk ventje,” begon hij.

“En jij moet ons niet een hele avond aan de buis gekluisterd houden voor een zogenaamde bekentenis, die er nooit komt,” beet Smeets hem toe.

“Ik hanteer tenminste wel de journalistieke maatstaven,” wierp De Vries tegen. “Maar als u...”

“Ach man, houd toch op,” sneerde Smeets. “Wat weet jij nou van journalistiek? Een hele avond vol lul-

len bij zo'n commerciële zender, zonder dat je met een verhaal komt. Dat kun je. Je laat je hier natuurlijk ook voor jouw aanwezigheid betalen."

"Over commercieel gesproken," interrumpeerde De Vries. "Jij laat je overal voor betalen."

"Niet voor dit gesprek. Zit jij hier gratis en voor niets?" daagde Smeets hem uit.

Het werd even stil voordat De Vries iets stamelde over zzp'ers die ook een boterham moesten verdienen.

"Kijk, dat is het verschil. Ik zit hier voor niets," schampte Smeets weer.

Hier greep de bedremmelde presentator in. "Heren, even bij het onderwerp blijven, graag. Wordt er in de Tour de France professioneel gebruik gemaakt van stimulerende middelen? Mart?"

"Geloof je dat nou echt?" vroeg Smeets ijsig. "Als je dat werkelijk denkt, ben je nog stommer dan je eruitziet."

Hier had de presentator even niet van terug.

"Ik weet wel van wie die praatjes afkomstig zijn," vervolgde Smeets. "Ik ga zijn naam niet eens noemen. Zo'n jonge surrogaatjournalist van Studio Sport met die typisch Amstelveens-Joodse kijk op de zaken."

"Kappen," klonk het in het oortje van de presentator. Deze volgde het commando van zijn regisseur onmiddellijk op, vergat zelfs een kijker een 'kekkie jekkie' of een camera te beloven en begaf zich naar de veilige omgeving van het podium waarop een derde-rangs band stond dat een recent hitje, muzikaal, in minder dan een minuut mocht samenvatten. Intussen werd ervoor gezorgd dat Smeets plaats moest maken voor Peter R. de Vries en advocaat Knoops. Zo, dit was gelukkig nog net met een sisser afgelopen.

Echter niet voor Tonko Sluyter die het verbaal ademloos en stomverbaasd had gadeslagen en evenmin voor een woedende Floris die hem telefonisch toebeet de zaak binnen een paar uur verknald te hebben.

“Laten we maar uit eten gaan,” stelde hij voor. “Op jouw kosten, met veel goede wijn om de nare smaak weg te spoelen. Michelle heb ik al afgezegd. Morgen weer een dag.”

Zonder verder nog een woord vuil te maken aan de Armstrong-affaire genoten Tonko en Floris van een geweldige maaltijd op een weelderig terras aan de oude jachthaven. Er viel geen onvertogen woord meer over wielrennen of doping. De volgende ochtend zouden zij verder praten.